

Inspectie Overheidsinformatie en
Erfgoed
Ministerie van Onderwijs, Cultuur en
Wetenschap

Inspectie Provinciaal Archeologisch Depot Zuid-Holland

Rapport Inspectie Overheidsinformatie en Erfgoed

In stand houden depot

*Zorg voor een goede
aanlevering*

*Zorg voor een verantwoorde
opslag*

*Houd vondsten, monsters
en documentatie voor
iedereen toegankelijk*

Missie Inspectie Overheidsinformatie en Erfgoed

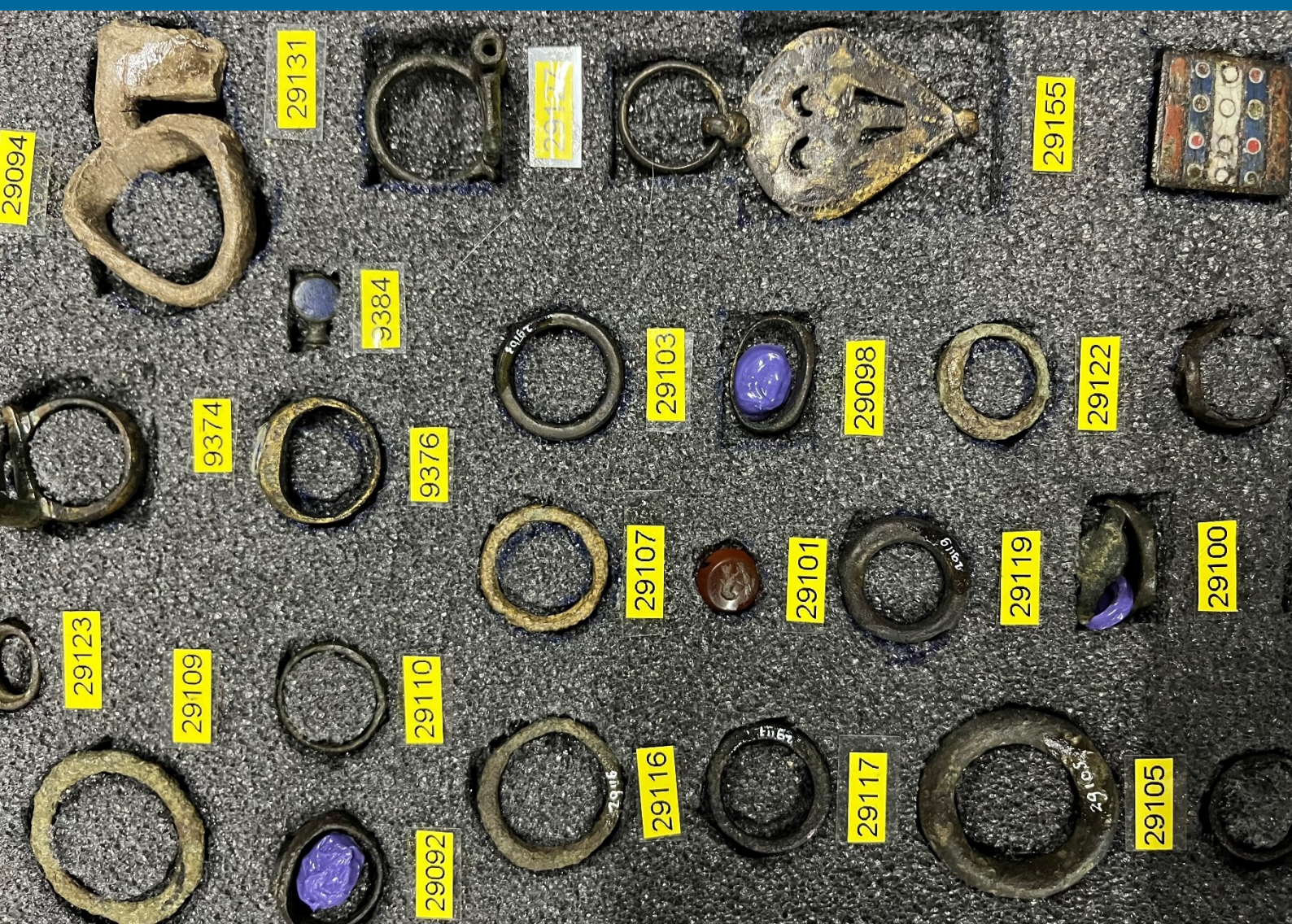
Een overheid die verantwoording kan afleggen. Erfgoed beschikbaar voor iedereen. Nu en in de toekomst. Dat is onze missie.

Wij zien toe op de toegankelijkheid van overheidsinformatie en op de zorgvuldige omgang met erfgoed. Wij kijken hoe de regels in de praktijk werken.

Inhoud

Samenvatting	5
Inleiding	6
Aanleiding inspectie	6
Aanpak inspectie	6
Schets archeologisch depot	7
Leeswijzer	7
1 In stand houden van een depot	8
1.1 Bevindingen	8
1.2 Conclusies	9
1.3 Aanbevelingen	9
2 Goede aanlevering	10
2.1 Bevindingen	10
2.2 Conclusies	11
2.3 Aanbevelingen	11
3 Verantwoorde opslag	12
3.1 Bevindingen	12
3.2 Conclusies	14
3.3 Aanbevelingen	14
4 Toegankelijkheid	15
4.1 Bevindingen	15
4.2 Conclusies	16
4.3 Aanbevelingen	16
Bronnen	17
Verklarende woordenlijst	18

Foto: Inhoud van een lade in het metaaldepot.

Samenvatting

De provincie Zuid-Holland houdt een depot in stand waarin archeologische vondsten, monsters en de daarbij behorende opgravingsdocumentatie, aangetroffen bij opgravingen binnen de provincie, worden opgeslagen op een wijze die uit een oogpunt van behoud en toegankelijkheid verantwoord is. Dit concludeert de Inspectie Overheidsinformatie en Erfgoed (Inspectie) na inspectie van het Provinciaal Archeologisch Depot Zuid-Holland (PADZH) in Alphen aan de Rijn op 16 september 2025.

Het PADZH is toegerust op het uitvoeren van de wettelijke taak maar de grenzen van het huidige depot in Alphen aan den Rijn zijn bereikt, zowel qua klimatologische omstandigheden als capaciteit. Het geplande nieuwe archeologische depot in Katwijk wordt niet verder ontwikkeld waardoor de provincie Zuid-Holland op zoek moet naar een alternatieve vestigingslocatie. In de aanloop naar de verhuizing naar een nieuw archeologisch depot, is een groot deel van de registratieachterstand van vondsten ingelopen.

De Inspectie heeft tijdens de inspectie van het PADZH een aantal bevindingen gedaan. Het gaat onder meer om:

- Het risico dat het huidige archeologische depot niet meer voldoet aan de eisen voor goed beheer en behoud voordat het nieuwe depot klaar is.
- Ondanks dat de opslag van vondsten, monsters en documentatie zodanig is dat de conditie stabiel blijft en de toegankelijkheid is gewaarborgd, zijn er qua proces, controle en vastlegging een aantal verbeteringen te maken.

De Inspectie doet daarom de volgende aanbevelingen:

- Zorg voor een plan voor het wegwerken van de registratieachterstanden van de documentatie met een concrete doelstelling, bijpassende termijnen en periodieke evaluatiemomenten, zodat inzichtelijk is wanneer welke achterstand is weggewerkt en daarop gestuurd kan worden.
- Werk een scenario uit voor het geval het nieuwe depot nog niet gereed is en de opslagcapaciteit en het einde van de levensduur van de (klimaat)installaties is bereikt.
- Zorg in het nieuwe archeologisch depot voor voldoende depotruimten, inclusief een bufferruimte, zodat de opslag van vondsten, monsters en documentatie zodanig is dat de conditie van alle materiaalcategorieën stabiel blijft.
- Zorg voor een procedure om periodiek de condities in de verschillende depotruimten te monitoren. Houdt controles, afwijkingen en hoe daarop gehandeld is bij in een logboek.
- Breng de risico's voor de collectie rondom conservering en veiligheid in beeld en gebruik deze risicoanalyse bij het op te stellen calamiteitenplan.
- Zorg voor een procedure en voldoende capaciteit om kwetsbare materialen regelmatig te controleren op achteruitgang in kwaliteit en voldoende middelen en capaciteit om te kunnen handelen bij achteruitgang in kwaliteit.
- Zorg voor een procedure voor het tussentijds controleren van de conditie van de bruiklenen.

Inleiding

Aanleiding inspectie

Alle vondsten die afkomstig zijn van een archeologisch onderzoek worden bewaard in een depot, samen met de bijbehorende documentatie. Hierdoor blijft het archeologisch erfgoed een bron voor onderzoek door wetenschappers, amateurarcheologen en andere geïnteresseerden. Het is daarom niet alleen belangrijk dat deze vondsten en documentatie langdurig behouden blijven, maar ook dat ze toegankelijk zijn en blijven.

De verantwoordelijkheid voor het in stand houden van archeologische depots is primair bij de provincies belegd.¹ Gemeenten kunnen aan de provincie toestemming vragen om vondsten die binnen hun grenzen zijn gedaan te bewaren in een eigen depot.² Conform de Erfgoedwet moeten de vondsten, en de daarbij behorende opgravingsdocumentatie en rapporten³, in deze depots worden opgeslagen op een wijze die uit een oogpunt van behoud en toegankelijkheid verantwoord is.

De Inspectie Overheidsinformatie en Erfgoed (hierna: de Inspectie) heeft de wettelijke toezichttaak ten aanzien van het in stand houden door deponhouders van deze archeologische depots waarin vondsten, monsters en documentatie worden opgeslagen op een wijze die vanuit het oogpunt van behoud en toegankelijkheid verantwoord is.

Het toezicht op de archeologische depots bestaat uit een tweejaarlijkse monitor en een periodieke inspectie van de depotlocatie. De laatste fysieke inspecties waren in de periode 2016-2018. Het duurzaam beheer van vondsten, de (digitale) toegankelijkheid van documentatie en de juiste bewaarcondities van bepaalde materiaalcategorieën zijn als risico gesignaleerd.⁴ Daarom gaat de Inspectie in 2025 en 2026 alle archeologische depots, zowel de provinciale depots als de gemeentelijke depots, inspecteren om na te gaan in hoeverre zij voldoen aan de wet- en regelgeving.⁵

Aan de hand van de verrichte inspecties wordt in het derde kwartaal van 2026 een themarapport opgesteld waarin een algemeen beeld geschetst wordt over het behoud en de toegankelijkheid van vondsten, monsters en documentatie door de archeologische depots.

Aanpak inspectie

De Inspectie heeft de open norm uit de Erfgoedwet uitgewerkt in een toetsingskader met criteria waaraan ten minste moet zijn voldaan en indicatoren om dit aan te

¹ Artikel 5.8 lid 1 Erfgoedwet

² Artikel 5.8 lid 2 Erfgoedwet

³ Artikel 5.9 lid 1 Erfgoedwet

⁴ Op basis van de gesignaleerde risico's uit de risicoanalyse en relevante belangen en ontwikkelingen is de Inspectie voor het Werkprogramma 2025-2026 tot een prioritering gekomen.

⁵ Bij de uitwerking van het projectplan is besloten ook de gemeentelijke depots te inspecteren, omdat zij in gelijke mate zorg dragen voor het behoud en de toegankelijkheid van vondsten en documentatie. De gemeentelijke depots zijn in de inspectieronde 2016-2018 voor het laatst geïnspecteerd.

tonen.⁶ Bij het uitwerken van de criteria en indicatoren heeft de Inspectie aansluiting gezocht bij de in het archeologische veld bekende en gedragen Kwaliteitsnorm Nederlandse Archeologie (KNA), specifiek in KNA protocol 4010 Depotbeheer.⁷ Deze norm is door het archeologische veld opgesteld en door de Minister van Onderwijs, Cultuur en Wetenschap aangewezen.⁸ Per 1 april 2024 is versie 4.2 de vigerende versie.

Voor de beoordeling van het in stand houden van een archeologisch depot heeft de Inspectie op basis van de volgende bronnen en activiteiten informatie verzameld en geanalyseerd:

- Aanbevelingen en opvolging van de vorige inspectie;
- Beantwoording van de vragenlijst van de *Monitor Archeologische depots* 2023-2024 van de Inspectie;
- Inzage in documenten over het in stand houden van het archeologisch depot, zoals beleidsdocumenten, mandaatbesluiten, jaarverslagen en richtlijnen;
- Gesprekken op 16 september 2025 met de manager Erfgoed en Cultuur, de beleidsadviseur erfgoed (archeologie), de beleidsmedewerker archeologie, de documentalist en de twee depotbeheerders.
- Een bezoek aan het archeologisch depot in Alphen aan de Rijn.

De inspectie werd uitgevoerd door twee inspecteurs.

Schets archeologisch depot

Vanaf 1971 bood het Rijksmuseum van Oudheden in Leiden (RMO) een werkruimte aan en de mogelijkheid om Zuid-Hollands vondstmateriaal te bewaren in een depot van het museum in de Raamsteeg. De depotcollectie werd in 1997 gescheiden van de collectie van het RMO. Beide collecties waren vanaf 1990 ondergebracht in een voormalige MIBO-loods en vielen onder beheer van het RMO.

Vanaf 1993 werden de rijksmusea verzelfstandigd, waarbij is afgesproken dat het Zuid-Hollandse deel, dat onder de verantwoordelijkheid van de provincie valt, zou worden overgedragen aan de provincie Zuid-Holland. In 2004 werd de RMO-collectie teruggebracht naar een depot van het museum in Leiden en bleef de omvangrijke collectie van de provincie Zuid-Holland achter in Alphen aan den Rijn. De vondsten in het depot variëren in ouderdom van 7500 jaar tot 100 jaar oud. De oudste opgravingsdocumentatie die is voortgekomen uit archeologisch onderzoek gaat terug tot 1947. De gemeenten Den Haag, Rijswijk, Gouda, Rotterdam, Leiden, Gorinchem, Dordrecht, Delft en Vlaardingen hebben een gemeentelijk depot.

Leeswijzer

Dit inspectierapport volgt het toetsingskader door de norm over vier afzonderlijke hoofdstukken te verdelen: (1) het in stand houden van een archeologisch depot, (2) de zorg voor een goede aanlevering, (3) de zorg voor een verantwoorde opslag en (4) het voor een ieder toegankelijk houden van vondsten, monsters en documentatie. Ieder hoofdstuk begint met de norm, gevolgd door de bevindingen, conclusies en aanbevelingen.

In het deponeringsproces komen een aantal begrippen voor die in een verklarende woordenlijst aan het eind van dit rapport worden uitgelegd.

⁶ Toetsingskader archeologische depots

⁷ KNA protocol 4010 Depotbeheer

⁸ Artikel 2.b, sub 6, Regeling Erfgoedwet archeologie

1 In stand houden van een depot

Voor het in stand houden van een archeologisch depot moet aan een aantal basisvoorwaarden worden voldaan zodat archeologische vondsten, monsters en documentatie worden opgeslagen op een wijze die uit oogpunt van behoud en toegankelijkheid verantwoord is. Een goed functionerend depot vraagt om ruimte, deskundigheid en voldoende personeel en middelen.

1.1 Bevindingen

Beleid

De Inspectie constateert dat de provincie Zuid-Holland beschikt over actueel beleid voor het in stand houden van een archeologisch depot. In het *Beleidsperspectief Erfgoed en Cultuur* (juni 2025) is vastgelegd dat het een provinciale taak is een archeologisch depot te beheren. Het PADZH bewaart archeologische vondsten uit opgravingen, samen met de bijbehorende documentatie. Het depot registreert, beheert en ontsluit deze vondsten. De gedocumenteerde gegevens vormen, samen met de objecten, een belangrijke bron van informatie voor onderzoekers. Het PADZH stelt de collectie beschikbaar voor onderzoek en gaat verbindingen aan met musea, amateurarcheologen en kunstenaars om het verleden beter te ontsluiten. In deze beleidsperiode actualiseert de provincie Zuid-Holland het depotbeleid om goed te kunnen bepalen wat bewaard wordt en hoe het bewaard wordt.

Locatie

Het PADZH is gevestigd in een MIBO-loods in Alphen aan de Rijn die wordt gehuurd van het Rijksvastgoedbedrijf. De afkorting MIBO staat voor Materieelvoorziening in Bijzondere Omstandigheden. Dat was een magazijn waarin tijdens de Koude Oorlog grote voorraden geneesmiddelen, gasmaskers en ander materieel werden opgeslagen, zoals noodbedden. Bij een atoomaanval zou de loods een rol spelen bij de bevoorrading van geïmproviseerde ziekenhuizen. Met de val van de Muur in 1989 verloor de MIBO-loods zijn functie en in 1990 werd hij herbestemd tot depot van het RMO en provincie Zuid-Holland.

Organisatie

Sinds de vorige inspectie is het aantal medewerkers in het PADZH aanzienlijk toegenomen. Met twee depotbeheerders (1,8 fte), een depotmedewerker (1 fte), een documentalist (0,6 fte) en 5 vrijwilligers is de bezetting volgens de depotbeheerders voldoende voor het uitvoeren van de wettelijke taken. Het opvangen van pieken in de werkzaamheden blijft volgens één van de depotbeheerders lastig. Ook de beleidsadviseur archeologie heeft uren beschikbaar voor het depot (ca. 0,3 fte).

Financiën

Het begrootte budget is volgens de depotbeheerder en de beleidsmedewerker archeologie voldoende voor het houden van een archeologisch depot.

Personeelskosten zijn hier niet in opgenomen omdat de depotbeheerders in dienst zijn van de provincie Zuid-Holland.

Er is geen aparte begroting voor het PADZH. De kosten voor het houden van een depot zijn opgenomen binnen de post *Archeologie beschermen en beleefbaar maken* in het Beleidsperspectief. Voor het nieuwe archeologisch depot is apart budget gereserveerd.

1.2 Conclusies

De provincie Zuid-Holland beschikt over beleid voor het in stand houden van een archeologisch depot. Er is voldoende deskundig personeel voor het uitvoeren van de wettelijke taken. In de financiering wordt voorzien.

1.3 Aanbevelingen

Op grond van de conclusies ziet de Inspectie geen tekortkomingen en doet geen aanbevelingen op dit onderdeel.

2 Goede aanlevering

Een goede aanlevering aan en plaatsing in het archeologisch depot waarborgt duurzaam behoud en toekomstige toegankelijkheid van vondsten, monsters en documentatie.

2.1 Bevindingen

Eisen aan aanlevering

De eisen uit KNA protocol 4010 voor het aanleveren van vondsten, monsters en documentatie zijn leidend bij het PADZH. De provincie Zuid-Holland stelt aanvullende aanleververeisen aan deponering. Deze hebben vooral betrekking op de wijze van verpakken van vondsten en monsters.⁹

Aanleverprocedure

Door de depotbeheerder is een toelichting gegeven op de aanleverprocedure. Het deponeren van archeologische vondsten, monsters en documentatie aan het PADZH begint met de Pakbon. De digitale documentatie, inclusief de Pakbon, moet worden ingediend via ArcheoDepot. Na ontvangst van de documentatie wordt door de depotbeheerder gecontroleerd of alles aanwezig is. Na controle en goedkeuring kan een afspraak voor de overdracht van analoge documentatie, vondsten en monsters gemaakt worden. De depotbeheerder gaf aan dat het soms lang kan duren voordat vondsten en monsters daadwerkelijk worden aangeleverd.

Bij aanlevering vindt eerst een globale controle op conservering, schimmels en ongedierte door de depotbeheerder plaats, waarna de depotmedewerker een meer gerichte controle uitvoert op volledigheid en conservering. Bij het ontbreken van vondsten wordt vervolgens aan de certificaathouder gevraagd de vermiste archeologische vondsten te melden bij de Inspectie middels het formulier op de website van de Inspectie. Tijdens de inspectie is aangegeven dat dit formulier bedoeld is voor bijzondere vondsten die vermist zijn. Kleine afwijkingen van de vondstenlijst kunnen met een gebrekennotitie worden geregistreerd.

Digitale projectdocumentatie

De digitale projectdocumentatie wordt via ArcheoDepot aangeleverd bij het e-depot Data Archiving and Networked Services (DANS). Dit e-depot is door de provincie Zuid-Holland als enige e-depot hiervoor aangewezen.

Conservering

De conservering van vondsten wordt bij de aanlevering eerst globaal gecontroleerd en vervolgens nog een keer grondig voor het in het depot plaatsen. Hierbij worden alle geconserveerde vondsten bekeken waarbij gebruik wordt gemaakt van de bijbehorende conserveringsrapporten. Niet of slecht geconserveerde vondsten worden niet geaccepteerd.

⁹ Deze aanvullende aanleververeisen zijn te raadplegen op de website van het PADZH | <https://archeologie.zuid-holland.nl>

Niet-accepteren aanlevering

Volgens de depotbeheerder gaat het aanleveren van documentatie, vondsten en monsters zelden mis. Tijdens het gesprek werden twee voorbeelden genoemd waarbij een aanlevering niet geaccepteerd werd. In beide gevallen ging het om slechte of niet geconserveerde vondsten. Door de depotbeheerder werd benadrukt dat het om incidenten gaat en dat bij een fout bij de aanlevering, in overleg met de certificaathouder meestal tot een oplossing wordt gekomen.

Deselectie

Bij aanlevering van vondsten door een certificaathouder wordt er niet gedeselecteerd door de depotbeheerder. Soms is er vóór de aanlevering van de vondsten discussie over wat wel en wat niet bewaard moet worden. Volgens de depotbeheerder accepteren niet alle certificaathouders dat de deponhouder kan afwijken van de selectiecriteria uit het Programma van Eisen. Dit speelt volgens de depotbeheerder vooral als het bevoegd gezag akkoord is gegaan met het selectievoorstel, terwijl het bevoegd gezag deze bevoegdheid niet heeft.

Bij vondsten die door amateurs worden aangeleverd, wordt soms wel deselectie toegepast. Bijvoorbeeld als de context van de vondsten niet bekend is of als de vondsten in zeer slechte staat verkeren. Een deel van de gedeselecteerde vondsten wordt gebruikt als educatief materiaal.

Achterstanden in registratie

Volgens de depotbeheerder is er een beperkte achterstand in registratie van 60 tot 100 verpakkingseenheden. In de laatste *Monitor Archeologische depots* is een achterstand van 1.300 verpakkingseenheden aangegeven. Deze achterstand zit in het verwerken van documentatie. In aanloop naar het digitaliseringsproject van documentatie zijn de depotmedewerkers bezig met het ompakken, verdiepend registreren en zuurvrij verpakken. Hiervoor is door de provincie Zuid-Holland budget beschikbaar gesteld, maar er is nog geen plan opgesteld.

2.2 Conclusies

De provincie Zuid-Holland maakt voor de aanlevering aan het PADZH gebruik van ArcheoDepot. Hiermee is bij deponering een goede aanlevering van vondsten, monsters en documentatie geborgd.

Door achterstanden in registratie is een aantal archeologische onderzoeken niet of niet voldoende ontsloten. De vondsten en monsters van deze onderzoeken zijn mogelijk niet uitgewerkt en/of geconserveerd. Doordat er geen plan is opgesteld voor het volledig wegwerken van deze achterstand ziet de Inspectie een risico voor het duurzaam behoud en de toegankelijkheid van deze archeologische onderzoeken.

2.3 Aanbevelingen

Op grond van de conclusies doet de Inspectie de volgende aanbeveling:

- Zorg dat een plan wordt opgesteld voor het wegwerken van de registratieachterstanden van de documentatie met een concrete doelstelling, bijpassende termijnen en periodieke evaluatiemomenten, zodat inzichtelijk is wanneer welke achterstand is weggewerkt en daarop gestuurd kan worden.

3 Verantwoorde opslag

Een verantwoorde opslag zorgt ervoor dat de conditie van vondsten, monsters en documentatie zo stabiel mogelijk blijft en eventuele calamiteiten voorkomen dan wel geminimaliseerd kunnen worden.

3.1 Bevindingen

Opslagcapaciteit

De grenzen van het PADZH zijn bereikt, zowel qua klimatologische omstandigheden als capaciteit, staat in het *Beleidsperspectief Erfgoed en Cultuur*. Bovendien loopt het huurcontract van de loods waar het PADZH in is gehuisvest af. In de meest recente *Monitor archeologische depots* is aangegeven dat verschillende depotruimten de komende twee jaar vol raken. Bij een visuele controle tijdens de inspectie is dit bevestigd.

De provincie Zuid-Holland had al ver gevorderde plannen voor een nieuw archeologisch depot. Dit depot zou in Katwijk gerealiseerd worden als onderdeel van het Limes Erfgoedcentrum. Op 10 juli 2025 is door de gemeenteraad van Katwijk besloten om niet verder te gaan met de ontwikkeling van het Limes Erfgoedcentrum. Door dit besluit wordt voor de provincie Zuid-Holland de tijd om een alternatieve vestigingslocatie te ontwikkelen steeds knapper.

Om het acute ruimtegebrek aan te pakken zijn 3.000 vondstdozen uit de collectie van het PADZH ondergebracht bij een particulier bedrijf gespecialiseerd in het opslaan van cultuurgoederen. Dit werd tijdens de inspectie pas duidelijk. De Inspectie was op deze korte termijn niet in de gelegenheid ook deze locatie te bezoeken.

Ook is een tweede loods gehuurd, naast de loods waar het PADZH nu gevestigd is. Deze zal binnen afzienbare tijd in gebruik genomen worden. Tijdens de inspectie waren de werkzaamheden voor het gebruiksklaar maken van de tweede loods in volle gang. Met deze loods erbij verwacht de depotbeheerder nog voor vijf jaar voldoende opslagcapaciteit te hebben, mits de hoeveelheid aangeleverde verpakkingseenheden per jaar ongeveer hetzelfde blijft.

Een andere maatregel die het PADZH heeft genomen om meer ruimte vrij te maken, is het onderbrengen van een deel van de documentatie in de archiefruimte van het provinciehuis in Den Haag.

Bij het aanvankelijke locatieonderzoek voor een nieuw archeologisch depot zijn verschillende voorkeurslocaties aangewezen. Eén van deze locaties lijkt nu de beste terugval optie. Volgens de manager Erfgoed en Cultuur is de verwachting dat de provincie Zuid-Holland eind 2025 hierover een knoop doorhakt.

Opslagruimten

Het PADZH beschikt over verschillende opslagruimten: een algemene depotruimte met minimale condities, een depotruimte met relatief droge condities (metaaldepot), een depotruimte met relatief vochtige condities (organisch depot) en een ruimte voor de opslag van documentatie. Er is geen bufferopslag voor nieuwe aanleveringen en een deel van de documentatie is ondergebracht in het archief van het provinciehuis. De depotbeheerder gaf aan zich bewust te zijn van het risico dat het ontbreken van een bufferruimte met zich meebrengt, maar dat dit vanwege de aard van het gebouw niet eenvoudig op te lossen is.

De depotbeheerder gaf aan het functioneren van de klimaatinstallaties regelmatig te controleren via het systeem van het onderhoudsbedrijf: middels dataloggers worden de klimaatcondities per depotruimte gemonitord. Bij afwijkingen wordt actie ondernomen. Alleen van de ondernomen acties wordt een logboek bijgehouden. Tijdens de inspectie kon dit niet getoetst worden.

De loods waarin het PADZH is gevestigd is nooit gebouwd als depot. De klimaatcondities zijn, ondanks de klimaatinstallaties, in een groot deel van de loods lastig in te stellen. Volgens de depotbeheerder is vooral de luchtvochtigheid een probleem. Tijdens de inspectie is vastgesteld dat in de depotruimte met minimale condities daarom grote industriële ontvochtigers zijn geplaatst. Met deze extra capaciteit kan volgens de depotbeheerder de luchtvochtigheid enigszins gereguleerd worden.

Calamiteitenplan

Er is geen analyse van de veiligheidsrisico's en geen calamiteitenplan voor de collectie gemaakt. Het uitvoeren van een risicoanalyse en opstellen van een calamiteitenplan is volgens de depotbeheerder wel opgenomen in de planning van de actualisatie van de werkwijze van het depot. Wanneer dit klaar is werd niet duidelijk tijdens de inspectie en bleek ook niet uit de overlegde documenten.

Controle op achteruitgang vondsten

Periodieke controles op de achteruitgang van kwetsbare vondsten worden niet uitgevoerd omdat de capaciteit daarvoor ontbreekt. De depotbeheerder gaf aan dit systematischer te willen aanpakken. Bij de actualisatie van de werkwijze van het depot wordt dit opgepakt. Een planning van deze actualisatie is niet bekend.

Als er een controle van een object plaatsvindt, bijvoorbeeld bij registratie, het in bruikleen geven of beschikbaar stellen voor onderzoek, dan wordt het conditioneringsrapport opgenomen in TMS. Het object wordt dan ook opnieuw gefotografeerd. Bij deze controles komen incidenteel conserveringsproblemen aan het licht; vooral bij ijzeren of bronzen objecten. Als conserveringsproblemen worden vastgesteld dan worden deze objecten opnieuw geconserveerd. Hiervoor heeft de provincie Zuid-Holland budget ter beschikking.

Momenteel wordt de conditie van al het metaal opnieuw gecontroleerd meldde de depotbeheerder. Wanneer dit klaar is werd niet duidelijk tijdens de inspectie en bleek ook niet uit de overlegde documenten.

Opslag digitale informatie

Alle projecten worden via de Pakbon aangeleverd, waardoor alle digitale informatie via ArcheoDepot in DANS wordt opgeslagen.

De in het PADZH aanwezige bekende fysieke datadragers, circa 50 'floppy's' worden volgens de depotbeheerder overgezet zodat de informatie beschikbaar blijft. De informatie op de fysieke datadragers heeft vaak geen betrekking op archeologische projecten maar bijvoorbeeld op oude bruikleenovereenkomsten.

Van de digitale informatie die op de provinciale server wordt opgeslagen, zoals de Excel-database, wordt elke dag een back-up gemaakt.

3.2 Conclusies

De opslag van vondsten, monsters en documentatie in het PADZH is zodanig dat de conditie stabiel blijft. De manier waarop een stabiele conditie wordt bereikt, bijvoorbeeld door het plaatsen van industriële ontvochtigers, is niet overal in het depot ideaal. Daarnaast ziet de Inspectie een risico dat de opslagcapaciteit van het PADZH niet meer toereikend is en de (klimaat)installaties aan het eind van hun levensduur zijn, vóór het nieuwe archeologische depot is gerealiseerd.

De klimaatcondities in de verschillende depotruimten worden regelmatig gecontroleerd via het systeem van het onderhoudsbedrijf maar een vaste procedure ontbreekt. De controles worden niet vastgelegd. Alleen gesignaleerde afwijkingen, en hoe vervolgens gehandeld is, worden bijgehouden in een logboek.

De veiligheidsrisico's voor de collectie zijn niet in beeld gebracht en periodieke controles op de achteruitgang van kwetsbare vondsten worden niet uitgevoerd omdat de capaciteit daarvoor ontbreekt. Hierdoor ziet de Inspectie een risico dat er onvoldoende beeld is van de staat van de collectie en er niet tijdig gehandeld wordt bij achteruitgang in kwaliteit van de collectie.

3.3 Aanbevelingen

Op grond van de conclusies doet de Inspectie de volgende aanbevelingen:

- Werk een scenario uit voor het geval het nieuwe depot nog niet gereed is en de maximale opslagcapaciteit en het einde van de levensduur van de (klimaat)installaties is bereikt.
- Zorg in het nieuwe archeologisch depot voor voldoende depotruimten, inclusief een bufferruimte, zodat de opslag van vondsten, monsters en documentatie zodanig is dat de conditie van alle materiaalcategorieën stabiel blijft.
- Zorg voor een procedure om periodiek de condities in de verschillende depotruimten te monitoren. Houdt controles, afwijkingen en hoe daarop gehandeld is bij in een logboek.
- Breng de risico's voor de collectie rondom conservering en veiligheid in beeld en gebruik deze risicoanalyse bij het op te stellen calamiteitenplan.
- Zorg voor een procedure en voldoende capaciteit om alle kwetsbare materialen regelmatig te controleren op achteruitgang in kwaliteit en voldoende middelen en capaciteit om te kunnen handelen bij een achteruitgang in kwaliteit.

4 Toegankelijkheid

Vondsten, monsters en documentatie zijn duurzaam toegankelijk voor wetenschappelijk onderzoek, nu en in de toekomst, en voor andere geïnteresseerden (amateurarcheologen, publiek, bruikleen).

4.1 Bevindingen

Standplaatsregistratie

Het PADZH maakt voor de standplaatsregistratie gebruik van The Museum System (TMS).

Van de vijf projecten, willekeurig door de Inspectie geselecteerd uit ArcheoDepot, voor een controle op standplaatsregistratie, waren de vondsten van vier projecten vindbaar in het depot. Het vijfde geselecteerde project bevatte geen vondsten. De containers waren voorzien van de juiste informatie, waarbij moet worden opgemerkt dat bij verpakkingseenheden met meerdere projecten in een doos, niet alle OM-nummers op de sticker op de doos pasten. In een bekeken verpakkingseenheid met meerdere projecten zat in de doos een lijst met alle OM-nummers.

In het metaal en organisch depot is een deel van de collectie in lades opgeslagen. Via het inventarisnummer op een kaartje bij de vondst of op de vondst zelf, kan het bijbehorende project gevonden worden in TMS.

Digitale toegankelijkheid

Via ArcheoDepot kan geraadpleegd worden welke projecten en vondsten er in het PADZH zijn gedeponeerd. De meeste documentatie kan via DANS worden ingezien. Beide systemen zijn echter gebruiksonvriendelijk volgens de depotbeheerder. TMS is niet raadpleegbaar door derden.

De informatie op de in het depot aanwezige fysieke datadragers, ca. 50 'floppies', worden volgens de depotbeheerder overgezet zodat de informatie duurzaam toegankelijk is. Daarnaast wordt analoge documentatie gedigitaliseerd. Door documenten te scannen en duurzaam op te slaan, is de informatie digitaal toegankelijk. Het scannen gebeurt volgens de depotbeheerder in een zogenaamde scanstraat van de provincie Zuid-Holland.

Bruiklenen

Musea, universiteiten en andere culturele instellingen kunnen vondsten in bruikleen nemen. Via de collectiepagina op de website van het PADZH kan de bruikleennemer een selectie maken van de in bruikleen te nemen vondsten. De meeste bruikleenaanvragen komen telefonisch of per mail binnen.

Er lopen jaarlijks ruim 80 bruiklenen. De meeste daarvan zijn langlopend. Het aantal nieuw afgesloten bruiklenen ligt volgens de depotbeheerder rond de 25 per jaar. Dit

| | | | |

wordt bijgehouden in TMS. Vóór de objecten in bruikleen worden gegeven, wordt de conditie gecontroleerd. Gedurende de bruikleenperiode zijn er geen controles volgens een vaste procedure. Een fysieke controle ter plaatse laat de depotbeheerder afhangen van diverse factoren zoals bekendheid met de locatie, type materiaal van het object en duur van de bruikleen. Bij langdurige bruiklenen wordt de bruikleen elke vijf jaar geëvalueerd. De bruikleenprocedure en -voorwaarden zijn te vinden op de website van het PADZH.

Overige publieksactiviteiten

Het PADZH heeft geen publieksfunctie, maar stelt tijdens bijvoorbeeld de Nationale Archeologiedagen het depot open voor publiek. In 2011 is het Archeologiehuis bij Archeon geopend met een permanente tentoonstelling waar 400 objecten uit het depot te zien zijn. Dit is de etalage van het PADZH.

De specials van het depot zijn via de collectiepagina op de website van het PADZH te bekijken. Hier zijn zo'n 14.000 objecten opgenomen.

In het *Beleidsperspectief Erfgoed en Cultuur* spreekt de provincie Zuid-Holland de ambitie uit het publieksbereik te vergroten en de inzet op publieksparticipatie te versterken. Het PADZH wordt hier niet specifiek in genoemd.

4.2

Conclusies

De provincie Zuid-Holland houdt vondsten, monsters en documentatie duurzaam toegankelijk voor wetenschappelijk onderzoek. Vanwege de gebruiksonvriendelijkheid van ArcheoDepot, TMS en DANS zijn vondsten, monsters en documentatie minder toegankelijk voor andere geïnteresseerden.

Het PADZH heeft geen publieksfunctie. Om de collectie van het PADZH toegankelijker te maken zijn zo'n 14.000 objecten, die beschikbaar zijn voor bruikleen, te bekijken in een online database en er is een tentoonstellingsruimte met 400 objecten in het Archeologiehuis bij Archeon. De conditie van de objecten in bruikleen wordt tussentijds niet structureel gecontroleerd op achteruitgang. Een vaste procedure hiervoor ontbreekt.

4.3

Aanbevelingen

Op grond van de conclusies doet de Inspectie de volgende aanbeveling:

- Zorg voor een procedure voor het tussentijds controleren van de conditie van de bruiklenen.

Bronnen

Gesprekspartners

Functie
Manager Erfgoed en Cultuur
Beleidsadviseur Erfgoed
Beleidsmedewerker Archeologie
Depotbeheerder (2x)
Documentalist

Geraadpleegde documenten

Document
Beleidsperspectief Erfgoed en Cultuur (juni 2025)
Huurcontract MIBO-loodsen (1 februari 2025)
Personeelslijst PADZH (zonder datum)
Overzicht naleveringen conform SIKB-notitie 2 (zonder datum)
Klimaatgrafieken diverse depotruimten
Brief ter informatie van lid Gedeputeerde Staten aan Provinciale Staten met raadsbesluit gemeente Katwijk geen archeologisch depot in de gemeente te ontwikkelen (11 juli 2025)
Aanlevervoorwaarden PADZH
Bruikleenprocedure PADZH
Monitor Archeologische Depots 2023-2024 (Zuid-Holland)
Inspectierapport Provinciaal Depot Zuid-Holland concept 25-09-2015
Het provinciaal archeologisch depot Zuid-Holland (door: Mark Phlippeau), in <i>Gebouwd om te bewaren, Waar staan we met Erfgoeddepots in Nederland?</i> (RCE, 2021)

Verklarende woordenlijst

ArcheoDepot – ArcheoDepot is een gemeenschappelijke data service voor archeologische depots in Nederland. Het fungeert als een centraal aanleveringsloket voor overheden en archeologische bedrijven (-> certificaathouders) om vondsten, monsters en documentatie van archeologische opgravingen digitaal te bewaren, te beheren en toegankelijk te maken. Dit gebeurt met een Pakbon.

Axiell – Axiell is een softwarepakket voor collectiebeheer in musea en wordt soms ook in (archeologische) depots gebruikt.

Certificaathouder – Uitvoerders van archeologische opgravingen die beschikken over een certificaat

DANS – Data Archiving and Networked Services is het gezamenlijk instituut van KNAW en NWO voor het opslaan en bewaren van digitale datasets voor toekomstig gebruik. Zij is hiervoor gecertificeerd als repository (e-depot). DANS onderhoudt hiertoe digitale standaardformaten op basis van internationale standaarden en afspraken over o.a. onderhoud en wijzigingen van bestandsformaten. Dit volgt de meest actuele software en stand der (digitale) techniek.

E-depot – Een, minimaal conform de Data Seal of Approval (DSA), gecertificeerd depot voor duurzame opslag van digitale gegevens.

KNA – De Kwaliteitsnorm Nederlandse Archeologie bestaat uit een aantal protocollen die ieder een deel van het archeologisch werkproces beschrijven. De KNA-protocollen bevatten de minimale inhoudelijke en ambachtelijke eisen die worden gesteld aan archeologische werkzaamheden.

Pakbon – Een gestandaardiseerde beschrijving (inhoudsopgave) van de projectdocumentatie en van de te deponeren vondsten en monsters van een archeologisch onderzoek. Bij digitale aanlevering bestaat de pakbon uit een xml-bestand conform SIKB protocol 0102.

TMS – The Museum System is een softwarepakket voor collectiebeheer in musea en wordt soms ook in (archeologische) depots gebruikt.

Foto: Vondsten van vindplaats Hardinxveld-Giessendam in het organische depot.

| | | | |

| | | | |